

Soovitud seksuaalvahekord – kas võimalik ka ilma nõusolekuta?

Anne Haller, jurist

Tervisedenduse konverents „Seksuaaltervisest – piiridest ja piirideta“, 22.09.2021

Kas vägistamine tuleks defineerida nõusoleku puudumise kaudu?

POOLT

- Aime Jõgi „Naistearstid Kai Part ja Made Laanpere: vägistamise definitsiooni tuleb muuta“ (18. juuni 2021. a, Tartu Postimees)
- Lea Danilson-Järg „Nõusoleku puudumine olgu kuritegu“ (1. juuli 2021. a, Postimees)
- Sass Henno „Kuidas õigustada vägistajaid“ (14. juuli 2021. a, Postimees)

VASTU

- Jüri Ilvest „Nõusolek kui „õige“ käitumise eeldus“ (6. juuli 2021. a, Postimees)
- Paavo Randma „Kohtusaal magamistoas“ (7. juuli 2021. a, ERR)
- Jüri Ilvest „Vastus Sass Hennole: Ilma jutumärkideta lugu“ (16. juuli 2021. a, Postimees)
- Paavo Randma „Kas prostituudi teenuse kasutamine on vägistamine?“ (6. august 2021. a, Õhtuleht)

Vägistamise koosseisud Eesti karistus- seadustikus (KarS)

§ 141. Vägistamine

Inimese tahte vastaselt temaga suguühtesse astumine vägivallaga või ära kasutades tema seisundit, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama.

§ 141¹. Tahtevastane sugulise iseloomuga tegu

Inimese tahte vastaselt temaga sugulise iseloomuga teo toimepanemine vägivallaga või ära kasutades tema seisundit, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama, ja kui puudub KarS §-s 141 sätestatud süüteokoosseis

§ 143. Suguühtele või muule sugulise iseloomuga teole sundimine

Inimese tahte vastaselt temaga suguühtesse astumine või muu sugulise iseloomuga teo toimepanemine, ära kasutades kannatanu sõltuvust süüdlasest, kui puudub KarS §-s 141 või 141¹ sätestatud vägivald või seisund, milles inimene ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama.

Kannatanu tahe KarSi vägistamise koosseisudes

Kannatanu tahte murdmine vägivallaga
(KarS § 120-121)

Kannatanu sellise seisundi ärakasutamine,
milles ta ei olnud võimeline vastupanu
osutama või toimumust aru saama

Kannatanu süüdlasest sõltuvuse
ärakasutamine

Riigikohtu
kriminaal-
kolleegiumi
11. juuni 2018. a
otsus nr 1-17-
1629.
Asjaolud (lühidalt,
otsuse p-d 1 ja 15)

A anti kohtu alla /.../ selles, et ajavahemikul 6. oktoobrist 2013 kuni 2014. aasta detsembrini katsus ta enda elukohas korduvalt temast perekondlikus sõltuvuses oleva 1999. aastal sündinud kasutütre B tahte vastaselt viimase rindu. Samuti pani süüdistatav korduvalt oma käe kannatanu aluspükstesse, katsus tema suguelundeid ja surus oma sõrmed kannatanu tuppe, põhjustades sellega kannatanule valu.

Alati on toimunud näperdamised kodus, kui kedagi peale kannatanu ja A kodus ei ole ning päevasel ajal /.../. /.../ Tavaliselt A tuleb kannatanu juurde, hästi ligidale ja hakkab hästi õrnalt teda katsuma. Siis hakkab kannatanu juba teda eemale tõrjuma, aga ta tuleb ikkagi kannatanu juurde ning katsub ta rindu ja jalge vahelt. A on tulnud kannatanu tuppa ja lükanud kannatanu selili voodisse ja hakanud teda näperdama. Kannatanu on püüdnud teda ära lükata, aga A on kannatanust tugevam. Juhtumeid on ka nii olnud, et kannatanu on püsti seisnud. /.../ Kannatanu on kutsunud siis oma koeri (kes elavad neil toas) ja koerad lähevad A-le kallale /.../.

Riigikohtu
kriminaal-
kolleegiumi
11. juuni 2018. a
otsus nr 1-17-
1629.
Õiguslik analüüs
(otsuse p 21)

Praegusel juhul seisnes kannatanu võimetus osutada vastupanu süüdistuse kohaselt selles, et ta püüdis süüdistatava käed endast eemale lükata ja temale vastu hakata, kuid füüsilise allajäämuse tõttu see tal ei õnnestunud. /.../ Kohtuotsustes tuvastatu kohaselt on kannatanu tõepoolest väitnud, et ta püüdis süüdistatavat ära lükata, kuid süüdistatav oli kannatanu sõnul temast tugevam. Samas /.../ /ö/eldust ei tulene ühemõtteliselt seda, nagu oleks süüdistatav kannatanut kinni hoidnud või muul viisil tema vastupanu pöördumatult murdnud, rääkimaks abitusseisundist ja selle ärakasutamisest KarS § 141 lg 1 tähenduses. /.../ Märkimata ei saa kannatanu ütlusi arvestades jätta sedagi, et osal juhtudel, mil süüdistatav kannatanut ootamatult käperdama asus, kutsus kannatanu enda sõnul appi koerad, kes läksid seepeale süüdistatavale kallale. Seega järeldeb kannatanu ütlustest, et mõningatel puhkudel oli ta võimeline osutama süüdistatavale vastupanu, mis võis osutada ka edukaks.

Soovitan

Louise O'Neill raamat „**Sai, mis tahtis**“ (ingl. keeles *Asking for It*),
eesti keeles 2016, inglise keeles 2015

Emerald Fennell film „**Paljutõotav noor naine**“ (ingl. keeles
Promising young woman), 2020

Kasutatud kirjandus (1)

Anton, S. „Vägistamise kui kuriteo määratlemine“, Postimees, 30. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://arvamus.postimees.ee/7304226/sven-anton-vagistamise-kui-kuriteo-maaratlemine>

Danilson-Järg, L. „Nõusoleku puudumine olgu kuritegu“, Postimees, 1. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://arvamus.postimees.ee/7282671/lea-danilson-jarg-nousoleku-puudumine-olgu-kuritegu?fbclid=IwAR3EdIIAg-aSEj7kqj6f8Na4jiZEEZ44B83XqLNuoVs9mCli5H1KODPoDVYc>

Danilson-Järg, L. „Kuidas lepitada Ilvestit ja Hennot?“, Postimees, 21. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://arvamus.postimees.ee/7297447/lea-danilson-jarg-kuidas-lepitada-ilvestit-ja-hennot>

Henno, S. „Kuidas õigustada vägistajaid“, Postimees, 14. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://arvamus.postimees.ee/7292480/sass-henno-kuidas-oigustada-vagistajaid>

Ilvest, J. „Nõusolek kui „õige“ käitumise eeldus“, Postimees, 6. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://arvamus.postimees.ee/7286353/juri-ilvest-nousolek-kui-oige-kaitumise-eeldus>

Ilvest, J. „Vastus Sass Hennole: Ilma jutumärkideta lugu“, Postimees, 16. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://leht.postimees.ee/7293778/juri-ilvesti-vastus-sass-hennole-ilma-jutumarkideta-lugu>

Jõgi, A. „Naistearstid Kai Part ja Made Laanpere: vägistamise definitsiooni tuleb muuta“, Tartu Postimees, 18. juuni 2021. a, kättesaadav: https://tartu.postimees.ee/7274595/naistearstid-kai-part-ja-made-laanpere-vagistamise-definitsiooni-tuleb-muuta?fbclid=IwAR3-DEBhUsjIQ9DPzxcgTTnMkHB6dCnlwTJ8_cFDCRfweuLeLQHwybPuzbLw#_ga=2.167056894.1916082343.1625494993-936739403.1621493126

Kasutatud kirjandus (2)

MacKinnon, C. A. „Rape Redefined“ (2014) in „Butterfly Politics. Changing the World for Women“, the Belknap Press of Harvard University Press, 2019, lk-d 285-290

MacKinnon, C. A. „Rape Redefined“ (2016) in 10 Harvad Law and Policy Review 431

Randma, P. „Kohtusaal magamistoas“, ERR, 7. juuli 2021. a, kättesaadav: <https://www.err.ee/1608269793/riigikohtunik-paavo-randma-kohtusaal-magamistoas>

Randma, P. „Kas prostituudi teenuse kasutamine on vägistamine?“, Õhtuleht, 6. august 2021. a, kättesaadav: <https://www.oh tuleht.ee/1040534/paavo-randma-kas-prostituudi-teenuse-kasutamine-on-vagistamine>

Sootak, J., Pikamäe, P. „Karistusseadustik: kommenteeritud väljaanne“, Juura 2021, Tallinn, lk-d 524-538

The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), „The new consent law in practice. An updated review of the changes in 2018 to the legal rules concerning rape“, English summary (2020), kättesaadav: https://www.bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de53065cff/1614334312744/2020_6_The_new_consent_law_in_practice.pdf?fbclid=IwAR1OuiPvZf8eg2Pk6bhF2LefJ8LU5HwHWyVyHdemzSqPWjD1WYqbLcvmgFo

Aitäh!